stockholm exergi

2024-09-19

Till
Region Stockholm
registrator.rlk@regionstockholm.se

Yttrande över Samråd om ny regional utvecklingsplan (Dnr RS 2024-0344)

Stockholm Exergi AB har tagit del av rubricerad remiss och lämnar härmed sitt yttrande däröver. Synpunkter ges enbart på huvuddokumentet.

Stockholm Exergi anser att dokumentet i stort är välskrivet. Speciellt vill Stockholm Exergi uppmärksamma punktlistan på **sidan 69** med förhållningssätt för utveckling av de tekniska försörjningssystemen. Att dessa punkter, speciellt de tre första, finns med i utvecklingsplanen är viktigt för Stockholm Exergi.

På **sidan 36** står meningen *"Den plast som hamnar i hushållens restavfall bidrar också till en stor andel av utsläppen när avfallet går till förbränning för att producera fjärrvärme"*. Meningen ger intrycket att syftet med avfallsförbränning är att producera fjärrvärme. Så är inte fallet. Det huvudsakliga syftet med avfallsförbränning är att destruera avfall. Meningen bör i stället skrivas *"Den plast som hamnar i hushållens restavfall bidrar också till en stor andel av utsläppen när avfallet förbränns"*.

I punktlistan på **sidan 38** står meningen *"arbeta för att säkra Stockholmsregionens elförsörjning och främja lösningar både för förnybar och planerbar energiproduktion utan fossila utsläpp, som bidrar till eleffekt, minskad klimatpåverkan och stabilitet i elnätet"*. Det bör förtydligas att behovet av eleffekt är som störst under kalla vinterdagar. Meningen skrivs förslagsvis *"arbeta för att säkra Stockholmsregionens elförsörjning och främja lösningar både för förnybar och planerbar energiproduktion utan fossila utsläpp, som bidrar med eleffekt under kalla vinterdagar då elbehovet är som störst, minskad klimatpåverkan och stabilitet i elnätet"*.

I översta punktlistan på **sidan 41** står meningen *"utveckla fjärrvärmenätet och koppla samman nät och stationer för att frigöra kapacitet och avlasta elnätet"*. En del i detta är att säkerställa att styrmedel och regelverk som påverkar energisystemet stödjer utvecklingen. För att fånga detta bör ytterligare en punkt läggas till i listan, förslagsvis med följande mening *"verka för att styrmedel och regelverk som påverkar energisystemet ska stödja utvecklingen"*.

I kapitlet "Energianläggning och energidistribution", högst upp på **sidan 71**, finns ett stycke som beskriver elsystemet. Efter detta bör en text om samplanering och systemnytta läggas till, exempelvis enligt följande: *"När det gäller infrastruktur för el, fjärrvärme och fjärrkyla måste man tänka igenom vilka frågor som bör lösas på byggnads-, områdes-, stads- respektive regionnivå. Det handlar här om att undvika suboptimering och hitta lösningar som optimerar helheten. När det*

gäller specifikt uppvärmning av byggnader måste saken ses i ett större sammanhang. Det handlar inte enbart om att enskilda fastighetsägare ska välja uppvärmningsform för sin byggnad. För att optimera samhällsnyttan måste helheten beaktas, vilket innefattar parametrar som den enskilde fastighetsägaren inte direkt berörs av. I kommunernas energiplaner för exploateringsområden måste det framgå att man tidigt i processen bör fastslå områdets energiförsörjning, för att möjliggöra tidig samordning av infrastruktur för el, fjärrvärme, fjärrkyla, vatten, avlopp och fiber. Detta innan utbyggnaden av allmänna ytor påbörjas. Det är även viktigt att det i planeringen på regional och kommunal nivå avsätts fysiskt utrymme i mark för att möta det framtida behovet av infrastruktur".

I utkastet till ny RUFS saknas en ingående beskrivning av avfallshanteringen i regionen. Nedan följer ett förslag på hur detta kan inkluderas (förslaget skickades till Peter Karnung i juni 2024).

I samrådsversionen av RUFS finns målen från RUFS 2050 listade. Ett av målen lyder *"Hushållsavfallet ska ha minskat till högst 360 kg per person och år och minst 70 procent, inklusive matavfallet, ska materialåtervinnas"* (Mål 4.4). Detta är viktigt och har stor påverkan på resurseffektiviteten då regionen är tätbefolkad. Vidare är frågan om minskad klimatpåverkan genom minskad och förändrad resursanvändning komplex, vilket betyder att alla led i produkters värdekedjor påverkar utfallet. Att Region Stockholm har målsättningar på avfallsområdet och arbetar för att nå målen är viktigt.

I rapporten "Sortera rätt lätt" av Region Stockholm [länk], vars syfte var att bidra till det långsiktiga målet i RUFS 2050, ges ett antal förslag till fortsatta studier. Bland annat lyfts frågan om redovisning av utsläpp av växthusgaser från förbränning av restavfall: *"I syfte att tydliggöra problemet för allmänheten bör det utvecklas metoder och rutiner för hur länets kommuner kan rapportera och kommunicera om utsläppen av växthusgaser från det restavfall som lämnas till förbränning. På så sätt blir det tydligt att hushållens avfallshantering är en del av klimatproblemet"*. Detta är en viktig fråga som det arbetas med inom bland annat Avfall Sverige. Stockholm Exergi menar att det är angeläget att Region Stockholm arbetar vidare med detta och genomför ovan nämnda studie.

Genom att aktörer i regionen, inklusive kommuner, börjar redovisa klimatpåverkan från det avfall som man lämnar till förbränning kommer det att bli tydligt att avfallsproblemet är en utmaning för hela samhället och inte bara för de kommuner där förbränningsanläggningarna finns. Vidare, genom att göra avfallsfrågan till en klimatfråga kommer avfallsproblemet att ges ökat fokus.

Region Stockholm bör ta fram scenarier för avfallsmängder som uppkommer i regionen, samt för behovet av avfallsbehandlingskapacitet i form av bland annat materialåtervinning och förbränning. Dessa scenarier beror bland annat av befolkningsutveckling, konsumtionsmönster och möjligheten för företag och hushåll att sortera sitt avfall. Det är lämpligt att man inför ett separat kapitel i RUFS som beskriver nuläget och den framtida avfallshanteringen i regionen.

stockholm exergi

2024-09-19

Region Stockholm bör arbeta generellt med allt avfall som uppkommer i regionen. Speciellt viktigt är det att öka förståelsen kring verksamhetsafall, eftersom kunskapen om det kommunala avfallet redan är relativt god (hos kommunerna).

Specifikt bör Region Stockholm omgående börja redovisa utsläpp av växthusgaser från förbränningen av det avfall som uppkommer i Region Stockholms egen verksamhet. Dessa utsläpp har Region Stockholm direkt rådighet att påverka. Det är först när utsläppen har redovisats en tid som man kan sätta mål för utsläppsminskning.

Region Stockholm är en stor inköpare och användare av produkter, speciellt inom sjukvården där stora mängder engångsprodukter används. Med ett genomtänkt val av produkter finns det möjlighet att påverka klimatpåverkan från förbränningen av produkten när den efter användning har blivit ett avfall. Region Stockholm har dessutom möjlighet att vara föregångare och förebild gällande att efterfråga produkter med lägre klimatpåverkan eller produkter som kan cirkuleras eller materialåtervinnas.

Ökad cirkularitet och minskat resursanvändande bidrar till minskad klimatpåverkan, inte bara i avfallsledet, utan även i tillverkningsledet. För att åstadkomma detta krävs ett systematiskt förändringsarbete. I det följande beskrivs, lite förenklat, hur regionen kan gå till väga:

- Inventera de stora produktflödena inom regionen, och utvärdera vilka flöden som har störst klimatpåverkan baserat på materialslag och avfallshantering.
- Ställ krav i upphandling, och ta fram stöd till upphandlare så att det blir lätt att göra rätt produktval utifrån vad som ger lägst klimatpåverkan.
- Undersök och utveckla nya arbetssätt. Troligtvis finns det, till exempel, verksamheter där produkter används på ett överflödigt sätt.

Stockholms stad har i sin kommande klimathandlingsplan ett antal åtgärdspunkter kopplat till stadens egen konsumtion. Detta kan Regions Stockholm inspireras av.

En beskrivning av de avfallsströmmar som Region Stockholm har direkt rådighet över passar bra att lyfta in i avsnittet ”Vidareutveckla cirkulära och fossilfri resursanvändning” som börjar på **sidan 36** i utkastet på RUFS.

Stockholm Exergi svarar gärna på frågor om detta yttrande.

Med vänlig hälsning,

Stockholm Exergi AB

[redacted]